

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Kielcach

LKI.411.003.01.2022

Pani
Anna Karasińska
Dyrektor
Liceum Ogólnokształcącego
im. ks. kard. Stefana Wyszyńskiego
ul. 11 listopada 3, 28-200 Staszów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/22/003 Funkcjonowanie szkolnych systemów oceniania osiągnięć edukacyjnych i zachowania uczniów w województwie świętokrzyskim

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Liceum Ogólnokształcące im. ks. kard. Stefana Wyszyńskiego w Staszowie ul. 11 listopada 3, 28-200 Staszów (dalej: Szkoła, Liceum).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Anna Karasińska, Dyrektor Liceum Ogólnokształcącego im. ks. kard. Stefana Wyszyńskiego w Staszowie (dalej: Dyrektor) od 28 września 2012 r. (akta kontroli str. 3-5)
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tworzenie i wdrażanie wewnątrzszkolnych systemów oceniania uczniów. 2. Realizacja i dokumentowanie procesu oceniania uczniów. 3. Nadzór nad wewnątrzszkolnym ocenianiem uczniów.
Okres objęty kontrolą	Lata szkolne od 2018/2019 do 2021/2022. Dla realizacji celów kontroli mogły być wykorzystane dowody sporządzone w latach wcześniejszych, a także dane statystyczne z tych okresów związane z przedmiotem kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę Kontrolerzy	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach <ol style="list-style-type: none"> 1. Sławomir Jama, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie nr LKI/38/2022 z 21 marca 2022 r. 2. Violetta Nowak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie nr LKI/44/2022 z 6 kwietnia 2022 r. (akta kontroli str.1-2)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą określono w statucie Szkoły szczegółowe warunki i sposób oceniania wewnątrzszkolnego uczniów (dalej: WSO) oraz opracowano przedmiotowe systemy oceniania (PSO). Nie zachowano jednak należytej staranności przy sporządzaniu tych dokumentów, co spowodowało, że nie zawarto w nich niektórych postanowień wymaganych przepisami oświatowymi, dodatkowo jeden z zapisów WSO były nieprecyzyjne, a PSO dla dwóch z trzech objętych analizą przedmiotów nie zawsze były spójne ze statutem Szkoły. Zgodnie z WSO nauczyciele, dokonując klasyfikacji śródrocznej i końcoworocznej uczniów, uwzględniali różne wagi ocen z poszczególnych form aktywności uczniów – sposób określenia tych wag nie został jednak w ww. dokumentach doprecyzowany. Szkolna praktyka oceniania zachowania i osiągnięć edukacyjnych uczniów w klasach objętych analizą świadczy o tym, że co do zasady stosowano WSO.

Wewnątrzszkolne ocenianie uczniów objęto nadzorem pedagogicznym, jednak nie był on prowadzony w pełni prawidłowo. W roku szkolnym 2019/2020 zaplanowano i przeprowadzono ewaluację wewnętrzną funkcjonowania WSO. Wyniki tych badań, mimo że zawierały wiele wniosków i rekomendacji do dalszej pracy Szkoły, nie zostały dotychczas przedstawione na zebraniu Rady Pedagogicznej Szkoły (dalej: Rada). Dyrektor nie zawsze właściwie stosowała przepisy oświatowe, w tym dotyczące oceniania wewnątrzszkolnego. Plany nadzoru pedagogicznego były uchwalane przez Radę, mimo że przygotowanie i przedstawienie tych planów należy wyłącznie do kompetencji Dyrektora. Skład większości komisji powołanych do przeprowadzenia egzaminów klasyfikacyjnych (15 z 19) nie odpowiadał wymaganiom zawartym w § 15 ust. 5 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych³. Połowa z poddanych analizie uchwał Rady w sprawie wyników klasyfikacji i promocji uczniów, zawierała formalne błędy. Dyrektor nie wykonała także jednej uchwały Rady, dotyczącej organizacji egzaminu klasyfikacyjnego dla ucznia. W Szkole prawidłowo dokumentowano proces oceniania w dziennikach i arkuszach ocen, a także właściwie reagowano na problemy związane z ocenianiem, które były wskazane w złożonych skargach.

---

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dz. U. poz. 373, dalej: rozporządzenie w sprawie oceniania.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Tworzenie i wdrażanie wewnątrzszkolnych systemów oceniania uczniów

Opis stanu faktycznego

Szkoła powstała w wyniku upaństwowienia Prywatnego Liceum i Gimnazjum Towarzystwa Gimnazjum Koedukacyjnego Humanistycznego w Staszowie. W roku szkolnym 1952/1953 zmieniono nazwę i profil placówki na Państwową Szkołę Ogólnokształcącą Stopnia Licealnego. W wyniku reformy systemu oświaty, od roku szkolnego 2019/2020, w obecnym Liceum Ogólnokształcącym im. ks. kard. Stefana Wyszyńskiego, oprócz klas licealnych o trzyletnim okresie nauczania (na podbudowie gimnazjum), utworzono klasy czteroletniego liceum dla absolwentów ośmioklasowej szkoły podstawowej. Organem prowadzącym szkołę był powiat staszowski.

(akta kontroli str. 7)

W latach szkolnych 2018/2019-2021/2022 w Szkole funkcjonowało od 15 do 19 oddziałów klasowych, w których uczyło się od 412 do 484 uczniów. W okresie tym realizowano nauczanie profilowane, obejmujące kształcenie rozszerzone w ramach wybranych przez uczniów przedmiotów kierunkowych. W latach szkolnych 2018/2020-2021/2022 funkcjonowały oddziały:

- matematyczno-fizyczne (klasy A), w których realizowano w rozszerzonym zakresie matematykę, fizykę i informatykę;
- biologiczno-chemiczne (klasy B i C) – biologia, chemia, fizyka lub matematyka;
- humanistyczne (klasy D) – język polski, historia i wiedza o społeczeństwie;
- matematyczno-geograficzne (klasy E) – matematyka, geografia, język angielski;
- klasy mundurowe (funkcjonujące od 2009 r.⁵).

(akta kontroli str. 142-146, 576-579)

W Szkole, od 28 stycznia 2021 r., dokumentację przebiegu nauczania prowadzono w formie dziennika elektronicznego (e-dziennika), wcześniej obowiązywał tradycyjny dziennik papierowy.

(akta kontroli str. 149; 178)

Od roku szkolnego 2019/2020 obowiązywał statut Szkoły (dalej: statut) przyjęty, zgodnie z art. 72 ust. 1 w związku z art. 82 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe⁶, uchwałą Rady nr 16/11/2019 z 28 listopada 2019 r.⁷ Uchwałą Rady nr 4a/2020/2021 z dnia 30 sierpnia 2020 r. wprowadzono zmiany do tego statutu dotyczące prowadzenia dokumentacji szkolnej z wykorzystaniem dziennika elektronicznego oraz zasad pracy zdalnej. W Szkole nie powołano rady szkoły i dlatego, zgodnie z art. 82 ust. 2 ustawy Prawo oświatowe, jej zadania realizowała Rada.

(akta kontroli str. 8-141)

Statut zamieszczono na stronie internetowej Szkoły w zakładce dla kandydata/dokumenty szkolne⁸, przy czym do 15 kwietnia 2022 r. pod tym adresem dostępny był nieaktualny tekst statutu (tj. obowiązujący w Szkole do 28 listopada 2019 r. wraz

⁴ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁵ Na podstawie decyzji Ministra Obrony Narodowej w Szkole utworzono certyfikowane wojskowe klasy mundurowe, od roku szkolnego 2020/2021 funkcjonują Oddziały Przygotowania Wojskowego.

⁶ Dz. U. z 2021 r. poz. 1082, ze zm.

⁷ Pierwszy statut, który został nadany przez organ prowadzący 25 października 2004 r. był nowelizowany uchwałami Rady z: 15 września 2006 r., 9 kwietnia 2007 r., 12 lutego 2008 r., 27 listopada 2008 r., 10 listopada 2010 r. oraz 15 lutego 2017 r.

⁸ Przyjęty uchwałą Rady z dnia 15 lutego 2017 r. (http://www.lo.staszowski.com/images/Statut_LO.pdf).

z załącznikiem zawierającym kryteria ocen z zachowania⁹). W trakcie kontroli NIK zamieszczono na stronie internetowej Szkoły obowiązujący statut.

(akta kontroli str. 340-348, 361)

Dyrektor wyjaśniła: *aktualny statut po uchwaleniu został upubliczniony w sposób zapewniający nieskrępowany dostęp do jego treści: uczniom, rodzicom, nauczycielom w szkolnej bibliotece, w pokoju nauczycielskim (...).*

(akta kontroli str. 349)

NIK zauważa, że statut jest ważnym dokumentem prawa wewnątrzszkolnego, dostęp do jego treści zamieszczonej na stronie internetowej Szkoły mógł być szczególnie istotny w czasie ograniczeń funkcjonowania jednostek oświatowych wynikających z epidemii Covid-19.

Stosownie do art. 98 ust. 1 pkt 8 ustawy Prawo oświatowe, w statucie szkoły określono WSO. Zgodnie z tym dokumentem śródroczną i roczną klasyfikacyjną ocenę zachowania ustala się według skali określonej w § 11 ust. 2 rozporządzenia w sprawie oceniania, przy uwzględnieniu podstawowych obszarów, o których mowa w § 11 ust. 1 tego rozporządzenia. Zgodnie z § 136 pkt 7-9 statutu wyjściową oceną zachowania była ocena dobra. Bardzo dobrą i wzorową ocenę zachowania mogli uzyskać uczniowie, których zachowanie uznano za *lepsze niż przeciętne*. Ocena poprawna, nieodpowiednia i naganą oznaczała zachowanie *gorsze niż przeciętne*. Ocena wychowawcy powinna być oceną podsumowującą, jawną, umotywowaną, uwzględniającą opinię własną ucznia, opinię wyrażoną przez jego kolegów z klasy, opinię nauczycieli uczących w szkole oraz innych pracowników szkoły. Zgodnie ze statutem, nauczyciele powinni dokonywać wpisów w e-dzienniku informacji o pozytywnych i negatywnych przejawach zachowania ucznia. Także inni pracownicy szkoły powinni informować o tym wychowawcę klasy. Zapisy statutu dotyczące ustalania oceny zachowania zawarte w § 136 ust. 10 i 12 nie były określone rzetelnie, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W § 137 statutu wskazano szczegółowe kryteria ustalenia oceny zachowania. Zachowanie ucznia można było uznać za bardzo dobre, jeśli m.in.: *przestrzegał wymagań statutu i norm społecznych; znał i chętnie śpiewał hymn szkoły, kulturalnie zachowywał się w miejscach publicznych, brał udział w konkursach, olimpiadach i zawodach sportowych, przestrzegał zasad bezpieczeństwa w szkole i poza szkołą, nigdy nie ulegał nałogom, bardzo dobrze wywiązywał się z obowiązków szkolnych, zawsze nosił odpowiedni strój, zmieniał obuwie*. Zachowanie naganne mogło zostać wystawione uczniom, którzy m.in. *nagminnie nie wywiązywali się z obowiązków szkolnych – nie przygotowywali się do lekcji, nie odrabiali zajęć domowych, wagarowali, nagminnie nie wykonywali poleceń nauczycieli, zarządzeń dyrektora szkoły i ustaleń samorządu uczniowskiego, byli agresywni w stosunku do kolegów i pracowników szkoły, ulegali nałogom, wchodzili w konflikt z prawem*.

(akta kontroli str. 121-126)

W statucie określono skalę bieżących, śródrocznych i rocznych ocen osiągnięć edukacyjnych uczniów oraz kryteria ich wystawiania (§ 130 pkt 12 statutu). W dokumencie tym zaznaczono także, że szczegółowe wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania poszczególnych ocen zostały określone w PSO, opracowanych przez uczących na podstawie oceniania wewnątrzszkolnego lecz z uwzględnieniem specyfiki prowadzonych zajęć edukacyjnych (§ 130 pkt 8 statutu). Wskazano także formy aktywności, które podlegają ocenie (w tym: prace klasowe, testy, kartkówki, prace domowe, zadania i ćwiczenia wykonywane przez uczniów podczas lekcji, sprawdziany pisemne, wypowiedzi ustne, testy sprawnościowe, prace plastyczne i techniczne). Zgodnie ze statutem pisemne sprawdziany wiadomości

⁹ Opracowane w 2006 r. (<http://www.lo.staszowski.com/download/szkola/koz.pdf>, dostęp 15 kwietnia 2022 r.).

powinny być oceniane punktowo, następnie punktacja ta powinna być przeliczana na oceny wg zasady: 100% i ½ zadania dodatkowego – ocena celujący; 90%-100% – bardzo dobry; 75%-89% – dobry; 51%-74% – dostateczny; 35%-50% – dopuszczający, poniżej 35% – niedostateczny (§ 130 pkt 32 statutu). W statucie określono częstotliwość oceniania uczniów (każdy uczeń w ciągu okresu powinien otrzymać co najmniej sześć ocen, a jeśli w ciągu tygodnia przypada na dane zajęcia edukacyjne jedna godzina, to minimalna liczba ocen wynosiła trzy), możliwość zgłaszania nieprzygotowania do zajęć oraz zasady przeprowadzania i ocenia prac pisemnych (§ 130 pkt 17-31 statutu).

W statucie określono warunki i sposób przekazywania rodzicom informacji o postępach i trudnościach ucznia w nauce oraz formy i terminy informowania ucznia i jego rodziców o przewidywanych rocznych ocenach klasyfikacyjnych. Zgodnie z § 125 statutu, każdy nauczyciel na początku roku szkolnego powinien poinformować uczniów oraz ich rodziców (prawnych opiekunów) o wymaganiach edukacyjnych niezbędnych do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych, wynikających z realizowanego programu nauczania oraz sposobach sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów.

Zgodnie z WSO, klasyfikacja śródroczna i roczna powinna polegać na okresowym podsumowaniu osiągnięć edukacyjnych ucznia z zajęć edukacyjnych określonych w szkolnym planie nauczania i ustaleniu ocen klasyfikacyjnych, oraz ocenie zachowania zgodnie ze skalą określoną w statucie, przy czym wskazano, że oceny te nie mogą być średnią arytmetyczną ocen cząstkowych (§ 131 ust. 2 i 4 statutu). Wśród aktywności uczniów podlegających ocenianiu wyróżniono prace, które miały znaczący wpływ na ocenę śródroczną i końcoworoczną np. praca klasowa (§ 130 pkt 16 statutu). Jednak zarówno w statucie jak i w PSO nie został przedstawiony schemat ustalania średniej ważonej ocen¹⁰.

(akta kontroli str. 10-141)

Wyniki ewaluacji wewnętrznej przeprowadzonej w roku szkolnym 2019/2020 pn. *Przestrzeganie zasad oceniania uczniów. W jakim stopniu oceny szkolne motywują uczniów do nauki* (szerzej omówionej w pkt 3 *Wystąpienia pokontrolnego*) wskazują, że w Szkole powszechnie znane i stosowane było pojęcie średniej ważonej przy dokonywaniu klasyfikacji śródrocznej i rocznej uczniów. W raporcie z tego badania stwierdzono: *średnia ważona z ocen cząstkowych stosowana w naszej placówce jako wyjściowa do wystawienia ocen śródrocznych i końcoworocznych to pojęcie zrozumiałe dla 42% rodziców, połowy ankietowanych uczniów i prawie wszystkich nauczycieli (92%) Większość nauczycieli (83%) deklaruje, że potrafi wytłumaczyć rodzicom i uczniom pojęcie średniej ważonej, jednak blisko co 6. nauczyciel przyznaje, że tylko częściowo.*

(akta kontroli str. 793-807)

Dyrektor wyjaśniła: *przestrzegamy zasady, że ocena nie powinna być wynikiem obliczeń lecz rzetelną oceną zdobytej przez ucznia wiedzy, wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań określonych w podstawie programowej. Wprowadzone pojęcia „waga, ważność, znaczący wpływ” funkcjonują w nauczaniu i to nauczyciel określa ich znaczenie, a są one konieczne w nomenklaturze uczenia i nauczania.*

(akta kontroli str. 839)

NIK zauważa, że doprecyzowanie sposobu określania wagi ocen z poszczególnych form aktywności uczniów, zapewniłoby jednolitość i transparentność WSO oraz mogłoby wpłynąć na poprawę zrozumienia tych zasad wśród uczniów i ich rodziców.

¹⁰ Średnia ważona to średnia elementów, którym przypisywane są różne wagi (znaczenia) w ten sposób, że elementy o większej wadze mają większy wpływ na średnią.

W statucie nie określono trybu i warunków uzyskania wyższej niż przewidywana oceny zachowania, mimo że wymagał tego art. 44b ust. 6 i 10 ustawy z 7 września 1991 r. o systemie oświaty¹¹, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W § 138 statutu ustalono tryb i warunki uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny z zajęć edukacyjnych. Zgodnie z pkt 2 tego przepisu, podwyższenie oceny (o jeden stopień) mogło dotyczyć tylko tych uczniów, którzy otrzymali co najmniej połowę ocen częściowych równych lub wyższych od oceny, o którą się ubiegali. W pkt 4 natomiast przedstawiono pięć innych warunków, których spełnienie, miał sprawdzić wychowawca klasy (warunek 1 i 2) oraz nauczyciel przedmiotu (pozostałe trzy). Do warunków tych należały: (1) frekwencja na zajęciach z danego przedmiotu nie niższa niż 80% (z wyjątkiem długotrwałej choroby); (2) usprawiedliwienie wszystkich nieobecności na zajęciach; (3) przystąpienie do wszystkich przewidzianych przez nauczyciela form sprawdzianów i prac pisemnych; (4) uzyskanie z wszystkich sprawdzianów i prac pisemnych ocen pozytywnych również w trybie poprawy ocen niedostatecznych; (5) skorzystanie ze wszystkich oferowanych przez nauczyciela form poprawy, w tym konsultacji indywidualnych. W statucie nie wskazano w jakim trybie mogłoby zostać sprawdzone spełnienie warunku określonego w pkt 2.

(akta kontroli str. 127-128)

Dyrektor wyjaśniła: § 2 wskazuje podstawowy warunek ubiegania się o podwyższenie oceny, natomiast § 4 wskazuje dodatkowe warunki konieczne do uzyskania wyższej oceny.

(akta kontroli str. 838)

NIK zwraca uwagę, że zgodnie z § 3 i § 6 ust. 2 pkt 8 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach¹², skorzystanie z konsultacji jako formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej jest dobrowolne. Braki w wiedzy uczeń może uzupełniać samodzielnie lub np. na korepetycjach prywatnych. Ponadto wprowadzenie warunków *podstawowych i dodatkowych*, skoro wszystkie są konieczne, powoduje nieczytelność przepisów zawartych w § 138 statutu i budzi obawy o rzeczywistą dostępność możliwości poprawiania ocen.

W statucie określono warunki organizowania egzaminów klasyfikacyjnych, poprawkowych oraz sprawdzianów wiadomości i umiejętności lub komisyjnego ustalenia oceny zachowania¹³ (§ 139-141), jednak niektóre zapisy dotyczące tych zagadnień nie były prawidłowe, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 7-141)

W szkole wprowadzono *Regulamin organizacji pracy Liceum Ogólnokształcącego im. ks. kard. Stefana Wyszyńskiego w Staszowie w systemie zdalnym*¹⁴. Regulamin określał formy i sposób realizacji procesu dydaktyczno-wychowawczego w okresie częściowego ograniczenia funkcjonowania szkoły ze względu na zwiększone ryzyko zagrożenia uczniów i pracowników zakażeniem SARS-CoV-2. Regulamin zawierał zasady organizacji pracy Szkoły, w tym sposób prowadzenia zajęć dydaktyczno-wychowawczych, zajęć rewalidacyjnych i specjalistycznych, kół zainteresowań, biblioteki szkolnej. W regulaminie określone zostały zasady prowadzenia zdalnego

¹¹ Dz. U. z 2021 r. poz. 1915, ze zm.

¹² Dz. U. z 2020 r. poz. 1280.

¹³ Dotyczy sprawdzianów, które organizuje się w szkole, jeśli uczeń lub jego rodzice wniosą zastrzeżenia do oceny, o których mowa w art. 44n ustawy o systemie oświaty.

¹⁴ Organizacja pracy w tym czasie była regulowana zarządzeniami Dyrektora Szkoły (zarządzenie 6/2020 z 25 marca 2020 r.; 16/2020 z 10 października 2020 r. oraz późniejsze).

nauczania, formy przekazywania informacji oraz zasady oceniania uczniów w nauczaniu na odległość, w tym rodzaje aktywności uczniów podlegające ocenie:

- odpowiedzi ustne w czasie zajęć on-line lub w trakcie rozmów telefonicznych;
- wypowiedzi uczniów na czacie tekstowym, na forum dyskusyjnym;
- wypowiedzi uczniów w czasie wideokonferencji/webinariów i innych form komunikowania się on-line;
- wykonanych w domu zadań zleconych przez nauczyciela, przesłanych mailem lub inną drogą elektroniczną, np. w formie projektu, prezentacji, plakatu, karty pracy;
- testy on-line udostępnione na wybranej platformie.

Prace zadawane uczniom do samodzielnego wykonania w domu, podlegające ocenie powinny być uwzględniać warunki techniczne, takie jak dostęp ucznia do Internetu oraz jego jakość, a także urządzenia dostępne do zdalnej nauki oraz liczbę osób, które oprócz ucznia z nich korzystają. Zgodnie z regulaminem na ocenę osiągnięć ucznia z danego przedmiotu nie mógł mieć wpływu poziom jego kompetencji cyfrowych. Nauczyciel miał obowiązek wziąć pod uwagę zróżnicowany poziom umiejętności obsługi narzędzi informatycznych i dostosować poziom trudności wybranego zadania oraz czas jego wykonania do możliwości psychofizycznych ucznia. Regulamin określał również zasady ustalania oceny zachowania ucznia oraz informowania uczniów i ich rodziców o postępach ucznia w nauce, a także uzyskanych ocenach.

(akta kontroli str. 179-211, 972-973)

W Szkole opracowano *Procedurę udostępniania prac pisemnych rodzicom/prawnym opiekunom w Liceum Ogólnokształcącym im. ks. kard. Stefana Wyszyńskiego w Staszowie*. Zgodnie z tą procedurą, rodzic/opiekun prawny miał prawo do wglądu w pracę i uzyskania od nauczyciela uzasadnienia oceny oraz dodatkowych wyjaśnień związanych ze strukturą sprawdzianu, sposobem oceniania, a także informacji dotyczących poprawy oceny otrzymanej przez ucznia. Uzasadnienie oceny mogło mieć formę informacji ustnej przekazywanej podczas zebrań i konsultacji.

(akta kontroli str. 212)

Badaniem szczegółowym objęto obowiązujące w latach szkolnych 2018/2019-2021/2022 PSO z matematyki¹⁵, chemii i wychowania fizycznego. Ich analiza wykazała, że:

- umieszczono w nich wykazy umiejętności i wiadomości, które powinny zostać opanowane na danym poziomie kształcenia oraz szczegółowe kryteria i wymagania edukacyjne dotyczące poszczególnych ocen;
- w PSO z chemii i matematyki ujęto rodzaje aktywności uczniów (m.in. odpowiedzi ustne, sprawdziany pisemne, kartkówki, prace domowe, aktywność na lekcji, praca w grupach, prace dodatkowe), które podlegają ocenie; w przypadku wychowania fizycznego wskazano sprawdziany i testy sprawnościowe oraz inne formy przewidziane w podstawie programowej;
- PSO z chemii i matematyki zawierały sposoby dokonywania oceny z ww. form aktywności; w PSO z wychowania fizycznego wskazano, że ocena zawsze uwzględnia indywidualne predyspozycje i możliwości uczniów;
- w PSO z chemii wskazano na wyższą wagę ocen ze sprawdzianów i odpowiedzi ustnych, niż z pozostałych form oceniania w klasyfikacji śródrocznej i rocznej (przy czym nie określono poziomu współczynnika ważności tych ocen).

W dokumencie tym przedstawiono także sposób przeliczenia punktacji ze sprawdzianów na oceny oraz warunki ubiegania się o wyższą niż przewidywana ocenę śródroczną i roczną przy czym ustalenia te były inne niż wskazane w WSO;

¹⁵ W Szkole opracowano wspólnie PSO z przedmiotów: matematyka, fizyka i informatyka.

- w PSO z wychowania fizycznego stwierdzono, że nie stosuje się wag;
- według PSO z matematyki, średnioroczna i końcoworoczna ocena obliczana była jako procentowe wyrażenie ilorazu (1) sumy ocen uzyskanych przez ucznia do (2) możliwej do uzyskania sumy ocen, a ocena końcoworoczna jako procentowe wyrażenie ilorazu (1) sumy ocen uzyskanych przez ucznia w II okresie i średniej uzyskanych w I okresie do (2) sumy maksymalnych, możliwych do uzyskania ocen. Otrzymane liczby przeliczano na oceny na podstawie przyjętej skali (0-30% – ocena niedostateczny; 30%-52% – dopuszczający; 52%-72% – dostateczny; 72%-92% – dobry; 92%-100% – bardzo dobry; za zajęcie punktowanego miejsca w konkursach przedmiotowych i olimpiadach uczeń mógł otrzymać ocenę celujący). W obliczeniach tych nie uwzględniano wag ocen z poszczególnych form aktywności uczniów. W tym PSO przyjęto także system przeliczenia punktów uzyskanych ze sprawdzianu na oceny, przy czym ustalenia te były inne niż wskazane w WSO;
- w PSO z chemii (cz. III, pkt 17) wskazano, że uczeń, który uzyskał ocenę niedostateczną ze sprawdzianu ma prawo do poprawy tej oceny. Uzyskana ocena z poprawy jest jednak kolejną oceną bieżącą uzyskaną przez ucznia. W PSO z wychowania fizycznego wskazano, że uczeń może poprawić każdą bieżącą ocenę uzyskaną z testów i sprawdzianów, a ocena gorsza nie będzie brana pod uwagę. W PSO z matematyki przyjęto, że każdy sprawdzian organizowany jest w dwóch terminach, przy czym drugi termin może być wykorzystany m.in. przez uczniów, którzy uzyskali ocenę niedostateczną w pierwszym terminie. Obydwie oceny wpisywane są w jednej rubryce np. $\frac{1}{2}$ (ocena niedostateczny poprawiona na dopuszczający).

(akta kontroli str. 223-333)

W sprawie różnego traktowania przez nauczycieli poprawianej oceny i wyniku poprawy Dyrektor wyjaśniła: (...) *nadrzędnym aktem prawnym, konstytucją szkolną jest Statut. Ocena poprawy unieważnia ocenę uzyskaną wcześniej. Nauczyciel zawsze ocenia na korzyść ucznia, nie spotkałam się z sytuacją, gdy uczeń poprawił niedostateczny na dobry, otrzymał ocenę dopuszczającą. Nauczyciel oceni na pewno na korzyść ucznia, uwzględniając jego osiągnięcia w zakresie wiedzy i umiejętności.*

(akta kontroli str. 848)

Dyrektor wyjaśniła również: *nadzór pedagogiczny polegał na analizie zapisów w dziennikach obrazujących oceny z poszczególnych przedmiotów, w tym rozkładu skali ocen bieżących, częstości poprawianych ocen przez uczniów. Szczególną uwagę zwracałam na: korelację przedmiotowych zasad oceniania z szkolnymi zasadami oceniania, dotyczy to szczególnie: skali ocen, form sprawdzania wiadomości i umiejętności uczniów, systematyczności oceniania, zasad przeprowadzania prac uczniowskich, częstotliwości oceniania, zasad uzyskiwania wyższej oceny, terminów poprawiania oceny niedostatecznej, ocenianie kształtujące. Powyższe działania dają dyrektorowi informację zwrotną, czy ocenianie ukierunkowane jest na efektywność nauczania, rozwój ucznia i wykorzystanie jego potencjału.*

(akta kontroli str. 837)

W związku z pracą zdalną w 2020 r. nie wprowadzono zmian PSO. Ocenianie odbywało się w sposób przewidziany zarządzeniami Dyrektora Szkoły i statutem.

(akta kontroli str. 223-333)

W PSO z wychowania fizycznego wskazano, że podstawą oceny jest wysiłek włożony przez ucznia w wywiązywanie się z obowiązków ucznia wynikających ze specyfiki zajęć.

(akta kontroli str. 290-333)

W szkole opracowano wymagania edukacyjne dla dodatkowego przedmiotu pn. *Edukacja wojskowa*.

(akta kontroli str. 598-590, 972-973)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Statut w zakresie wewnętrznych zasad oceniania nie zawierał niektórych postanowień wymaganych przepisami oświatowymi oraz jeden z zapisów nie został sporządzony rzetelnie. Analiza WSO zawartych w statucie wykazała bowiem, że:

- a) w statucie nie określono trybu i warunków uzyskania wyższej niż przewidywana oceny zachowania, mimo że zgodnie z art. 44b ust. 6 pkt 6 i ust. 10 ustawy o systemie oświaty zapisy takie powinny znaleźć się w statucie.

Dyrektor wyjaśniła, że tryb i warunki uzyskania wyższej oceny zachowania określono w § 136 ust. 18 statutu.

(akta kontroli str. 838)

Wyjaśnienia te nie mogą być uwzględnione, gdyż w § 136 ust. 18 statutu wskazano tryb postępowania w przypadku przewidzianym w art. 44n ust. 1 ustawy o systemie oświaty, tj. gdy uczeń lub jego rodzice/prawni opiekunowie zgłoszą zastrzeżenia do dyrektora szkoły odnośnie rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania ustalonej niezgodnie z przepisami.

- b) w § 141 statutu, niezgodnie z art. 44n ust. 3 ustawy o systemie oświaty nie wskazano, że zastrzeżenia od ocen mogą być zgłoszone nie później niż w terminie dwóch dni roboczych od dnia zakończenia rocznych zajęć dydaktyczno-wychowawczych (wskazano dwa dni), ponadto wbrew art. 44n ust. 7 ww. ustawy nie wskazano, że zastrzeżenia te mogą dotyczyć także odwołania od oceny ustalonej w wyniku egzaminu poprawkowego i wtedy na zgłoszenie jest pięć dni roboczych;
- c) w statucie nieprawidłowo określono zasady przeprowadzania sprawdzianu, o którym mowa w art. 44n ust. 4 pkt 1 ustawy o systemie oświaty, gdyż wskazano, wbrew § 17 ust. 1 rozporządzenia w sprawie oceniania, że odbywa się on zgodnie z § 138 statutu, w którym określono tryb i warunki uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny z zajęć edukacyjnych.

Dyrektor wyjaśniła, że wynikało to z omyłki pisarskiej.

(akta kontroli str. 838)

- d) w § 136 ust. 12 statutu wskazano, że ustalona przez wychowawcę ocena zachowania jest ostateczna z zastrzeżeniem ust. 16, mimo że w cytowanym ust. 16 umieszczono zasady ustalenia oceny zachowania w okresie kształcenia na odległość, a tryb zgłoszenia zastrzeżeń do oceny został przedstawiony w ust. 18. W § 136 ust. 10 statutu wskazano, że wychowawca w oparciu o zapis ust. 10 i ogólne kryteria ocen z zachowania (...) ocenia zachowanie uczniów (...). Zapis ten jest nieczytelny przez wyżej opisane odwołanie do tego samego przepisu.

(akta kontroli str. 10-141)

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora wynika, że powodem powstania tych błędów była omyłka pisarska powstała przy nowelizacji statutu.

(akta kontroli str. 838)

2. PSO z chemii i PSO z matematyki zostały sporządzone nierzetelnie przez nauczycieli tych przedmiotów, gdyż niektóre zasady dotyczące oceniania różniły się od przyjętych w WSO, pomimo że, zgodnie z § 130 pkt 8 statutu, PSO powinny zawierać *wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania poszczególnych ocen*

sformułowane na podstawie oceniania wewnątrzszkolnego, z uwzględnieniem specyfiki zajęć edukacyjnych, a mianowicie:

- a) w PSO z chemii i PSO z matematyki przyjęto inne kryteria przeliczania punktów uzyskanych przez uczniów z prac pisemnych na oceny niż wskazane w WSO, tj. (1) wg PSO ocenę dopuszczającą mogli uzyskać uczniowie, który otrzymali 30% maksymalnej liczby przewidzianych punktów, podczas gdy zgodnie z WSO wymagano 35% punktów; (2) przy ocenie dostateczny wg PSO wymagane było 52% punktów (WSO – 51%), (3) ocena dobry wg PSO – 75% (WSO – 72%); (4) ocena bardzo dobry wg PSO – 92% (WSO – 90%);
- b) w PSO z chemii określono inne niż w WSO zasady ubiegania się o wyższą niż przewidywaną ocenę klasyfikacyjną śródroczną lub końcoworoczną, tj. przedstawiono tylko cztery warunki (w WSO było ich sześć), w tym dwa inne niż w statucie, tj. systematyczne uczęszczanie na zajęcia oraz warunek trudny do zmierzenia polegający na wykazywaniu *pozytywnego stosunku do przedmiotu*.

(akta kontroli str. 224-230, 249-255)

Dyrektor wyjaśniła: *Na podstawie moich analiz wynika, że rozbieżność między (...) [Przedmiotowym Systemem Oceniania] z matematyki, fizyki, informatyki a WSO pojawiła się w okresie zdalnego nauczania. Nauczyciele realizowali wytyczne Ministra Edukacji i Nauki, gdzie sugerowano, aby oceniać głównie zaangażowanie, pilność, terminowość, wypowiedzi na forum, a ocena ma motywować ucznia (...). PSO z matematyki został opracowany przez Świętokrzyskie Forum Matematyczne (do którego należą wszyscy nauczyciele matematyki z naszej szkoły) na Politechnice Świętokrzyskiej i jest stosowany w wielu szkołach województwa świętokrzyskiego i nie tylko. Ten system oceniania sprawdza się w bieżącym ocenianiu, jest sprawiedliwy, rzetelny i obiektywny. (...) Przedmiotowy System Oceniania z chemii jest zgodny z WSO. Średnia ważona to waga (istotność, ważność, znaczenie) oceny uzyskuje uczeń za różne formy aktywności (sprawdziany, kartkówki, odpowiedzi, zadania domowe, aktywność na lekcji, konkursy, projekty, prezentacje). Sprawdzian jest informacją dla nauczyciela, w jakim stopniu uczeń opanował wiedzę i umiejętności z działu, półroczna. To nauczyciel oceni, w jakim stopniu następuje rozwój ucznia. (...). Modyfikacja zakresu procentowego na poszczególne oceny jest modyfikowana na korzyść ucznia. Nauczyciele mają obowiązek motywować ucznia do pracy, m.in. pozytywną ocenę. Nawiązując do powyższych odpowiedzi, w prawie nie ma pojęcia przedmiotowy system oceniania i nie ma takich zasad, które określałyby, co taki system miałby zawierać. PSO jest dokumentem nauczyciela, który ma usprawniać metodologię oceniania na korzyść ucznia.*

(akta kontroli str. 838-839)

Wyjaśnienia te nie mogą być uwzględnione, gdyż zgodnie z art. 44b ust. 10 ustawy o systemie oświaty, szczegółowe warunki i sposób oceniania wewnątrzszkolnego określa statut szkoły. NIK zwraca uwagę, że jeśli zapisy statutu obowiązującego w Szkole nie odpowiadają rzeczywistości szkolnej, tj. nauczyciele opracowują i stosują inne zasady oceniania, które są akceptowane przez Radę, należy rozważyć potrzebę zmiany statutu.

OCENA CZĄSTKOWA

W Szkole określono wewnętrzne zasady oceniania, jednak nie dochowano należytej staranności przy ich opracowywaniu, a niektóre zapisy były nieczytelne lub niezgodne z przepisami oświatowymi. Opracowano także PSO dla objętych analizą trzech przedmiotów. Wbrew wymaganiom statutu, szczegółowe kryteria oceniania prac

pisemnych z matematyki i chemii oraz tryb ubiegania się o wyższą ocenę niż przewidywania z chemii nie były spójne z WSO.

OBSZAR

2. Realizacja i dokumentowanie procesu oceniania uczniów

Opis stanu faktycznego

W roku szkolnym 2021/2022 uczniowie dwóch klas, których dokumentacja była objęta szczegółowym badaniem¹⁶ zostali poinformowani na pierwszej lekcji o wymaganiach edukacyjnych niezbędnych do otrzymania przez uczniów śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych, wynikających z realizowanego programu nauczania oraz o sposobach sprawdzania tych osiągnięć. Rodzice/prawni opiekunowie zostali zapoznani z ww. informacjami na pierwszym zebraniu (zorganizowanym 15 września 2021).

(akta kontroli str. 428-439)

W okresie objętym kontrolą, w wybranych do próby oddziałach, bieżące ocenianie z matematyki, chemii i wychowania fizycznego realizowane było zgodnie z zapisami w WSO, zgodnie z którymi każdy uczeń w ciągu półrocza powinien otrzymać co najmniej sześć ocen, a jeżeli w ciągu tygodnia przypada jedna godzina zajęć, to minimalna liczba ocen w semestrze wynosi trzy.

Z matematyki większość uczniów otrzymało minimum sześć ocen bieżących w semestrze, zdarzały się jednak przypadki wystawienia oceny śródrocznej lub końcoworocznej na podstawie mniejszej liczby ocen.

(akta kontroli str. 339, 406-409)

Nauczyciel wyjaśnił: w roku szkolnym 2019/2020 Szkoła pracowała od marca w systemie zdalnym w związku ze stanem epidemii COVID 19. Ocenianie odbywało się na podstawie prac przesłanych przez uczniów drogą elektroniczną. W okresie utrudnionego kontaktu z uczniem, ocenialiśmy mniej aktywności wynikających z PSO, wynikało to ze specyfiki nauczania zdalnego. Szczególnie w roku szkolnym 2019/2020 wielu uczniów miało problemy z udziałem w lekcjach z użyciem platformy edukacyjnej oraz z przesyłaniem prac drogą elektroniczną.

(akta kontroli str. 381)

Oceniane były wszystkie aktywności przewidziane w PSO z matematyki, tj. odpowiednio w pierwszym i drugim półroczu lat szkolnych 2019/2020 i 2020/2021 średnia liczba ocen w semestrze wynosiła odpowiednio dla: klasy A i D (w przeliczeniu na jednego ucznia): kartkówki – 3; 2; 5; 6; sprawdziany – 6; 7; 5; 11; wypowiedzi ustne: 1,3; 8; 1,5; 7; prace domowe: 0,8; 2; 0,8; 2. Oceniano także udział w zajęciach dodatkowych, współpracę w grupie, prace dodatkowe oraz udział w konkursach. W latach szkolnych objętych badaniem ocenę celującą za udział w konkursie otrzymało siedmiu uczniów z klasy A i 11 z klasy D w tym dwie oceny celujące za udział w konkursie matematycznym w roku szkolnym 2020/2021.

(akta kontroli str. 334-339; 406-409)

W latach szkolnych 2019/2020 i 2020/2021 uczniowie otrzymali minimum trzy oceny z chemii (klasa D zakończyła naukę przedmiotu po pierwszej klasie, badanie dotyczyło więc tylko jednego roku szkolnego). Oceniane były poszczególne aktywności uczniów, tj. kartkówki i sprawdziany (zanotowano od dwóch do trzech ocen), wypowiedzi ustne, aktywność na lekcjach (najczęściej po jednej ocenie). Uczniowie nie otrzymywali ocen za inne formy aktywności.

(akta kontroli str. 400-409)

¹⁶ Proces oceniania osiągnięć edukacyjnych i zachowania uczniów był analizowany w odniesieniu do dwóch zespołów klasowych, tj. klasy D, która rozpoczęła naukę w roku szkolnym 2018/2019 i zakończyła w roku szkolnym 2020/2021 oraz klasy A, która rozpoczęła naukę w roku 2019/2020.

Z wychowania fizycznego uczniowie otrzymali minimum po trzy oceny. Oceniane były poszczególne aktywności, w tym testy sprawnościowe (po dwie oceny), aktywność na zajęciach (jedna do dwóch ocen) i próby wytrzymałościowe (najczęściej jedna ocena).
(akta kontroli str.420-423)

Oceny końcowe z matematyki, chemii i wychowania fizycznego w latach szkolnych 2019/2020 i 2020/2021 w większości przypadków wynikały z ocen częściowych. Sposób wystawienia ocen z matematyki i chemii nie wskazywał na zastosowanie przyjętego w WSO różnicowania wag ocen za poszczególne aktywności ucznia. Oceny końcoworoczne z matematyki wystawione trzem uczniom klasy A w roku szkolnym 2019/2020 oraz dwóm uczniom tej klasy w roku szkolnym 2020/2021 nie wynikały bezpośrednio z systemu przeliczenia przyjętego w PSO (który został szczegółowo opisany w pkt 1 *Wystąpienia pokontrolnego*).

(akta kontroli str. 223-230, 420-423)

Nauczyciel wyjaśnił: *oprócz PSO nauczyciel ma obowiązek uwzględnić czynniki kontekstowe ucznia: stan zdrowia, sytuację rodzinną, czas, w którym przyszło uczyć się (pandemia), jego wkład w naukę, zaangażowanie i możliwości intelektualne ucznia(...)*. Nauczyciel ten wyjaśnił również: *każda ocena częściowa wystawiana z prac pisemnych ma swój odpowiednik w punktach procentowych. Pomaga to uczniowi zaplanować swoją pracę pod kątem matury, która także oceniana jest w formie punktów, nie ocen. Ocena może być wystawiana z dolnej granicy punktów lub z górnej. Np. ocenę dostateczną można otrzymać uzyskując 55% ale też uzyskując 70%. Zatem jeśli uczeń uzyskiwał same dolne granice oceny i dodatkowo otrzymał ocenę niedostateczną ze sprawdzianu na dolną granicę oceny, to spowodowało że ocena końcowa została obniżona. To samo dzieje się gdy uczeń otrzymuje górne granice ocen. To motywuje ucznia do systematycznej pracy, co jest bardzo ważne w nauce matematyki.*

(akta kontroli str. 380, 440-441)

NIK zauważa, że istnieje możliwość poszerzenia systemu przyjętego w PSO poprzez np. dodanie *plusów* do ocen lub uwzględnienie innych możliwości podwyższenia wyliczonej oceny, tak by przyjęty system ustalenia ocen był kompletny i transparentny.

W każdym roku w oddziałach klasowych, których dokumentacja była objęta szczegółowym badaniem, sklasyfikowano uczniów, którzy uczestniczyli w co najmniej połowie obowiązkowych zajęć edukacyjnych. W procesie oceniania uwzględniano specjalne potrzeby edukacyjne uczniów poprzez dostosowanie wymagań edukacyjnych nauki zgodnie z opinią lub orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego wydanych przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną. W grupie uczniów, których dokumentacja była objęta szczegółowym badaniem, dostosowaniem wymagań polegającym na wydłużeniu czasu przeznaczonego na sprawdziany oraz możliwości ich pisanie z użyciem komputera, objęto czworo uczniów.

(akta kontroli str. 381, 440)

W okresie objętym kontrolą w dziennikach lekcyjnych oraz arkuszach ocen prawidłowo dokumentowano proces oceniania uczniów, przy czym do stycznia 2021 r. wykorzystywano tradycyjny dziennik papierowy, a następnie e-dziennik. Zapisy w dziennikach były dokonywane zgodnie z WSO. Arkusze ocen wypełniane były ręcznie, zgodnie z § 14 ust. 5 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji¹⁷.

(akta kontroli str.452-468; 472-481)

¹⁷Dz. U. poz. 1646, ze zm.

W roku szkolnym 2021/2022 uczniowie i ich rodzice zostali poinformowani w czasie pierwszych spotkań z wychowawcą (uczniowie na pierwszej lekcji do dyspozycji wychowawcy 3 września i 11 września 2021 r., a rodzice na pierwszym zebraniu) o warunkach i sposobie i kryteriach oceniania zachowania. Przewidywane oceny z zachowania zostały przedstawione na lekcji do dyspozycji wychowawcy na miesiąc przed planowaną klasyfikacją. Rodzice byli informowani o przewidywanej ocenie podczas zebrań z rodzicami, a także za pośrednictwem dziennika elektronicznego. Uwagi dotyczące zachowania uczniów (pozytywne i negatywne) wpisywane były na bieżąco do dziennika lekcyjnego albo zgłaszane do wychowawcy. Wychowawcy prowadzili teczki wychowawcy, w których gromadzili zgłaszane uwagi, dyplomy i podziękowania dotyczące zachowania uczniów.

(akta kontroli str. 390-399; 439, 442-444)

W latach szkolnych 2020/2021 i 2021/2022 oceny z zachowania ustalano, biorąc pod uwagę kryteria określone w WSO. Ocenę zachowania wystawiał wychowawca klasy, uwzględniając samoocenę ucznia, opinię wyrażoną przez jego kolegów z klasy, opinię nauczycieli uczących w szkole oraz innych pracowników szkoły.

Uczniowie wypełniali arkusz samooceny, następnie na miesiąc przed planowaną klasyfikacją (w czasie lekcji do dyspozycji wychowawcy) odbywała się dyskusja na temat proponowanych ocen. Nauczyciele mieli możliwość wpisywania uwag pozytywnych i negatywnych do dziennika lekcyjnego lub zgłaszania takich uwag bezpośrednio do wychowawcy klasy.

Przy ocenie zachowania uczniów wzięto pod uwagę specyfikę zdalnego nauczania.

(akta kontroli str. 397-398)

W okresie objętym kontrolą uczniowie klas D i A z wybranych do próby uzyskali oceny zachowania odpowiednio w roku 2020/2021: wzorowych – 18 (56% wszystkich) i 11 (73%); bardzo dobrych – 13 i 4. Tylko jednej osobie z klasy D wystawiono ocenę dobry i nikomu nie wystawiono niższej oceny zachowania. Tak wysokie oceny zachowania (zgodnie z WSO) otrzymują uczniowie, którzy spełniają wszystkie wymogi określone w § 137 statutu. Jednak w dokumentacji szkolnej nie odnotowano osiągnięć potwierdzających spełnienie przez tak wielu uczniów wymogów koniecznych dla uzyskania oceny wzorowej lub bardzo dobrej.

(akta kontroli str. 382-389)

Wychowawca klasy wyjaśniła: *nauczanie w roku szkolnym 2019/2021 oraz 2020/2021 w dużej części miało charakter zdalny. Od marca do czerwca 2020 r. obostrzenia spowodowane pandemią utrudniały w dużym stopniu prowadzenie bieżącej dokumentacji w tradycyjnym dzienniku lekcyjnym. W roku 2020/2021 został wprowadzony dziennik elektroniczny i nie wszyscy nauczyciele korzystali z nowych możliwości dokumentowania opinii o uczniach. Dlatego dużo informacji dotyczących zachowania uczniów otrzymywałam od nauczycieli w formie ustnej. Ze względu na nauczanie zdalne, brak codziennego dostępu do dziennika lekcyjnego wiele tych uwag nie zostało zapisanych, jednak te informacje uzupełniały obraz ucznia i w dużej mierze wpłynęły na wystawione oceny z zachowania. Były to pochwały dotyczące zaangażowania moich wychowanków na zajęciach lekcyjnych, informacje o różnych formach aktywności: udział w warsztatach, prelekcjach, projektach edukacyjnych i konkursach przedmiotowych, w których często zostawali laureatami lub finalistami szczebla wojewódzkiego czy nawet ogólnopolskiego (dowodem są zapisy przy danych ucznia w zakładce: kariera).*

(akta kontroli str. 377-378)

W okresie objętym kontrolą w Szkole organizowano egzaminy klasyfikacyjne i egzaminy poprawkowe. Nie wystąpiła sytuacja, która wymagałaby organizacji sprawdzianu wiadomości i umiejętności lub komisyjnego ustalenia oceny zachowania, o którym mowa w art. 44n ust. 4 ustawy o systemie oświaty.

(akta kontroli str. 482-483; 508-509)

Egzaminy klasyfikacyjne zorganizowano w roku szkolnym 2018/2019 (trzy dla trzech uczniów¹⁸) oraz w roku szkolnym 2020/2021 (dla trzech uczniów odpowiednio z sześciu¹⁹, czterech²⁰, czterech²¹ przedmiotów i dla dwóch z jednego przedmiotu²²). Na podstawie analizy dokumentacji związanej z przygotowaniem i przeprowadzeniem egzaminów klasyfikacyjnych stwierdzono, że:

- w przypadku dwóch uczniów powodem nieklasyfikowania były nieusprawiedliwione nieobecności na zajęciach, zgodnie z art. 44k ust. 3 ustawy o systemie oświaty, egzaminy te zorganizowano po wyrażeniu zgody przez Radę²³;
- w Szkole rozważano możliwość przeprowadzania takich egzaminów także dla uczniów nieklasyfikowanych z przyczyn usprawiedliwionych (jeden uczeń), lub gdy to wynikało z różnic programowych (cztery uczennice przyjęte z innej szkoły). Sprawy te trafiły na posiedzenie Rady, która była proszona o wyrażenie zgody na takie egzaminy, mimo że zgodnie z art. 44k ust. 2 ustawy o systemie oświaty i art. 164 ust. 3 ustawy Prawo oświatowe, niezależnie od decyzji Rady dla tych uczniów należało zorganizować egzaminy klasyfikacyjne;

(akta kontroli, str. 964, 969)

Dyrektor wyjaśniła: *działania podjęte wobec (...) były podyktowane przede wszystkim dobrem ucznia i są konsekwencją pomocy psychologiczno-pedagogicznej realizowanej od 2018 roku (...). Przepisy prawa nie zabraniają podjęcia takiej uchwały.*

(akta kontroli, str. 847)

- Dyrektor ustaliła terminy ww. egzaminów zgodnie z art. 44l ust. 2 ustawy o systemie oświaty. W dwóch przypadkach, na prośbę ucznia, więcej niż jeden egzamin ustalono w jednym dniu;
- Dyrektor powołała 19 komisji egzaminacyjnych do przeprowadzenia ww. egzaminów, przy czym skład 15 z tych komisji nie był w pełni zgodny z przepisami oświatowymi, gdyż:
  - jako przewodniczącego dziewięciu komisji wyznaczono zastępcę dyrektora, który nie miał uprawnień do nauczania przedmiotu egzaminacyjnego (przedstawiciel dyrekcji wchodził w skład komisji, gdyż poszerzono jej skład do trzech osób w stosunku do wymaganego), mimo że zgodnie z § 15 ust. 5 pkt 1 rozporządzenia w sprawie oceniania przewodniczącym komisji powinien być nauczyciel prowadzący zajęcia edukacyjne, które były przedmiotem egzaminu.

Dyrektor wyjaśniła: *zgodnie z § 15 ust. 5 rozporządzenia w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów przewodniczącą powinna być (...) [nazwisko nauczyciela przedmiotu]. Wicedyrektor pełniła funkcję obserwatora przebiegu egzaminu. Przepisy tego samego rozporządzenia nie zabraniają, aby w skład komisji wchodził dyrektor lub wicedyrektor (...).*

(akta kontroli, str. 840)

NIK stwierdza, że wicedyrektor, który pełnił (według wyjaśnień) funkcję obserwatora, była wymieniona i podpisała się np. na protokole egzaminu przeprowadzonego 5 sierpnia 2019 r. w pozycji zarezerwowanej dla przewodniczącego komisji.

(akta kontroli, str. 521)

¹⁸ Dla dwóch uczniów z przedmiotu zajęcia artystyczne (konieczność przeprowadzenia egzaminu wynikała z wyrównania różnic programowych), dla jednego ucznia z matematyki.

¹⁹ Z następujących przedmiotów: język polski, język angielski, język rosyjski, fizyka, historia i społeczeństwo, matematyka i religia.

²⁰ Z języka polskiego, języka angielskiego, matematyki oraz historii i społeczeństwa.

²¹ Z historii, wiedzy o społeczeństwie, wychowania fizycznego i języka angielskiego

²² Egzamin dla dwóch uczennic z przedmiotu zajęcia artystyczne (wyrównanie różnic programowych).

²³ Uchwały Rady nr 21/2020/2021 i nr 27/2020/2021.

Dyrektor nie wyjaśniła przyczyn poszerzenia składu komisji o jedną osobę, stwierdziła jedynie: *rozporządzenie w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów nie zabrania dyrektorowi zwiększyć liczbę członków egzaminu.*

(akta kontroli, str. 840)

- składy sześciu komisji nie były zgodne z § 15 ust. 5 rozporządzenia w sprawie oceniania, gdyż w pracach komisji brała udział tylko jedna osoba, która miała uprawnienia do nauczania przedmiotu egzaminacyjnego, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- egzaminy z wychowania fizycznego i zajęć artystycznych zaplanowano zrealizować w formie praktycznej, w przypadku pozostałych egzaminów przygotowano zagadnienia do części ustnej i pisemnej egzaminów, zgodnie z § 15 ust. 1 i 2 ww. rozporządzenia;
- pięć egzaminów klasyfikacyjnych zostało przeprowadzonych, w pozostałych przypadkach uczniowie nie zgłosili się w wyznaczonych terminach. W jednym przypadku nieobecność ta była usprawiedliwiona, podjęto więc działania przewidziane art. 44l ust. 3 ustawy o systemie oświaty, tj. wyznaczono kolejne terminy egzaminów. W pozostałych przypadkach w protokołach odnotowano, że uczeń nie zgłosił się na egzamin;
- z przeprowadzonych egzaminów sporządzono protokół zawierający elementy wymagane § 15 ust. 10 rozporządzenia w sprawie oceniania;
- w związku z uzyskaniem przez uczennicę oceny niedostatecznej z egzaminu poinformowano ją i jej rodziców o możliwości przewidzianej w art. 44l ust. 4 ustawy o systemie oświaty, tj. zdawania egzaminu poprawkowego z danego przedmiotu w terminie wyznaczonym przez dyrektora szkoły.

(akta kontroli str. 510-571)

Uczeń klasy pierwszej nie został sklasyfikowany (z przyczyn nieusprawiedliwionych) w pierwszym półroczu roku szkolnego 2018/2019 (z 15 przedmiotów). Dyrektor przedstawiła Radzie (w dniu 10 stycznia 2019 r.) projekt uchwały dotyczący wyrażenia zgody/nie wyrażenia zgody na zorganizowanie egzaminów klasyfikacyjnych dla tego ucznia. Rada podjęła 19 stycznia 2019 r. uchwałę (nr 19/01/2019) o niewyrażeniu zgody na egzaminy klasyfikacyjne, uczeń w lutym 2019 r. zrezygnował ze Szkoły (odebrał dokumenty).

(akta kontroli str. 969)

Dyrektor wyjaśniła, że sytuacja ta dotyczyła *ucznia pełnoletniego, który chodził dwa lata do innej szkoły i w związku z problemami w nauce przeniósł się do (...) Liceum Ogólnokształcącego im. ks. kard. Stefana Wyszyńskiego w Staszowie. Od początku nauki (...) uczeń nie wykazywał chęci do systematycznego uczęszczania na zajęcia szkolne (...). Decyzja ucznia była świadoma, dobrowolna, ponieważ był pełnoletni i sam stwierdził, że musi podjąć pracę.*

(akta kontroli str. 846-847)

NIK zwraca uwagę, że zgodnie z art. 44f ust. 2 ustawy o systemie oświaty, klasyfikacja śródroczna polega na okresowym podsumowaniu osiągnięć edukacyjnych ucznia z zajęć edukacyjnych i zachowania ucznia oraz ustaleniu śródrocznych ocen klasyfikacyjnych z tych zajęć i śródrocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania. Uczeń nieklasyfikowany w pierwszym półroczu może kontynuować naukę, gdyż o promocji decydują oceny końcoworoczne (art. 44o ust. 4 ustawy o systemie oświaty). Jeżeli w wyniku klasyfikacji śródrocznej stwierdzono, że poziom osiągnięć edukacyjnych ucznia uniemożliwi lub utrudni kontynuowanie nauki, szkoła, w miarę możliwości, stwarza uczniowi szansę uzupełnienia braków.

Egzaminy poprawkowe zorganizowano w roku szkolnym 2018/2019 dla 10 uczniów (dla ośmiu po jednym egzaminie²⁴ i dla dwóch po dwa egzaminy²⁵) oraz w roku 2020/2021 dla dwóch uczniów (dla jednego dwa egzaminy²⁶ i dla jednego jeden²⁷). Na podstawie analizy dokumentacji związanej z przygotowaniem i przeprowadzeniem egzaminów poprawkowych wybranych do próby²⁸, stwierdzono, że:

- w przypadku sześciu uczniów powodem wyznaczenia egzaminu poprawkowego było uzyskanie w wyniku klasyfikacji rocznej jednej oceny niedostatecznej, w przypadku trzech uczniów dwóch ocen niedostatecznych, a w jednym przypadku powodem wyznaczenia egzaminu poprawkowego było uzyskanie oceny niedostatecznej z egzaminu klasyfikacyjnego;
- Dyrektor, zgodnie z art. 44m ust. 2 ustawy o systemie oświaty, powołała komisje egzaminacyjne oraz prawidłowo ustaliła terminy ww. egzaminów, które zostały zorganizowane w ostatnim tygodniu ferii letnich. Terminy egzaminów ustalano z uczniami i ich rodzicami. W jednym przypadku, z uwagi na trudną sytuację ucznia, egzamin został ustalony na 4 września, zgodnie z art. 44m ust. 3 ustawy o systemie oświaty;
- skład komisji powołanych do przeprowadzenia egzaminu był zgodny z wymaganiami § 16 ust. 5 rozporządzenia w sprawie oceniania;
- egzaminy przeprowadzone zostały w formie pisemnej i ustnej. Uczniowie zostali poinformowani o zakresie materiału objętego egzaminem (w dwóch przypadkach zakres materiału przesłany został uczniowi pocztą);
- z przeprowadzonych egzaminów sporządzono protokoły zawierające elementy wymagane § 16 ust. 7 rozporządzenia w sprawie oceniania.

(akta kontroli str. 482-507)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na tym, że Dyrektor powołała w niewłaściwym składzie sześć komisji do przeprowadzenia egzaminów klasyfikacyjnych.

Dyrektor najpierw zarządzeniem 12/2021 z 12 kwietnia 2021 r., a następnie (ponieważ egzaminy nie odbyły się) zarządzeniem 23/2021 z 17 sierpnia 2021 r. powołała sześć komisji do przeprowadzenia egzaminów klasyfikacyjnych (z języka angielskiego, języka rosyjskiego, fizyki, matematyki, historii i społeczeństwa i religii) dla uczennicy nieklasyfikowanej z przyczyn usprawiedliwionych, w skład których wchodził tylko jeden nauczyciel uczący danego przedmiotu (a także zastępca dyrektora, który nie miał kwalifikacji do nauczania ww. przedmiotów). Było to niezgodne z § 15 ust. 5 rozporządzenia w sprawie oceniania. Zgodnie z tym przepisem, egzamin klasyfikacyjny, o którym mowa w art. 44k ust. 2 ustawy o systemie oświaty przeprowadza komisja, w której skład wchodzi: nauczyciel prowadzący dane zajęcia edukacyjne jako przewodniczący komisji oraz nauczyciel prowadzący takie same lub pokrewne zajęcia edukacyjne. Egzaminy te nie odbyły się.

(akta kontroli, str. 508-509)

Dyrektor wyjaśniła: *składy Komisji do przeprowadzenia egzaminów klasyfikacyjnych powołane zarządzeniami 12/2021 z kwietnia 2021 r. i 23/2021 z 17 sierpnia zostały powołane nieprawidłowo z powodu braku nauczycieli - był to czas pandemii i zgodnie z wewnątrzszkolną procedurą nauczyciele pracowali hybrydowo. Ojciec uczennicy poinformował dyrektora telefonicznie, że uczennica (...) nie zgłosi się na egzamin.*

(akta kontroli, str. 349-350)

²⁴ Z języka polskiego lub matematyki

²⁵ Z języka polskiego i matematyki

²⁶ Z języka polskiego i języka angielskiego

²⁷ Z matematyki

²⁸ Wybrano w sposób celowy 10 egzaminów w następujący sposób: sześciu uczniów, którzy otrzymali jedną ocenę niedostateczną, trzech uczniów z dwoma ocenami niedostatecznymi i jeden uczeń, który uzyskał ocenę niedostateczną w wyniku egzaminu klasyfikacyjnego.

OCENA CZĄSTKOWA

Szkolna praktyka oceniania osiągnięć edukacyjnych uczniów klas objętych analizą i wybranych trzech zajęć edukacyjnych była w większości zgodna z przyjętymi uregulowaniami wewnętrznymi, w pozostałych przypadkach została uzasadniona przez nauczycieli np. potrzebą uwzględnienia sytuacji ucznia lub niedoskonałości skali punktowych oceny prac pisemnych. Prawdłowo dokumentowano proces oceniania w dziennikach i arkuszach ocen. Ocenianie zachowania uczniów klas, których dokumentacja była badana, odbywało się zgodnie z zasadami przewidzianymi WSO. W Szkole uwzględniano specjalne potrzeby edukacyjne uczniów i uregulowano specyfikę zdalnego nauczania w ocenianiu i ustalaniu oceny zachowania uczniów. Prawdłowo przygotowano i przeprowadzono egzaminy poprawkowe, których dokumentacja była objęta szczegółowym badaniem. Spośród 19 komisji powołanych do przeprowadzenia egzaminów klasyfikacyjnych, sześć powołano w nieprawidłowym składzie, a w dziewięciu nie wyznaczono na przewodniczącego tych komisji nauczyciela uczącego przedmiotu egzaminacyjnego.

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

3. Nadzór nad wewnątrzszkolnym ocenianiem uczniów

Dyrektor opracowała na lata szkolne 2018/2019-2021/2022 plany nadzoru pedagogicznego i przedstawiła je na zebraniach Rady w wymaganym terminie, tj. do 15 września roku szkolnego, którego dotyczyły, realizując obowiązek wskazany w § 23 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego²⁹. Dyrektor przyjęła zasadę, że plany nadzoru pedagogicznego na poszczególne lata, były wdrażane na podstawie uchwał Rady (uchwały nr: 11/09/2018 z 17 września 2018 r.; 8/09/2019 z 16 września 2019 r. 6/2020/2021 z 15 września 2020 r., 1/2021/2022 z 15 września 2021 r.), mimo iż zgodnie z art. 70 ust. 1 ustawy Prawo oświatowe, rada pedagogiczna nie ma kompetencji stanowiących w tym zakresie, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: str. 640-646)

Posiedzenie Rady, na którym przedstawiono (i uchwalono) plan nadzoru pedagogicznego na rok szkolny 2021/2022, opatrzone w księdze protokołów Rady datą wskazującą na nieznaczne przekroczenie terminu wymaganego w przepisach oświatowych (20 września 2021 r.). Jednak jak wynika z przedstawionych wyjaśnień i treści zarządzenia Dyrektora nr 27/2021 z 26 sierpnia 2021 r., posiedzenie to odbyło się terminowo, tj. 15 września 2021 r.

(akta kontroli: str. 589-590, 642-646)

Dyrektor wyjaśniła: *w protokole nastąpiła omyłka pisarska (...). Dyrektor dokonał korekty.*

(akta kontroli: str. 837)

Ww. poprawka została wniesiona do protokołu Rady przez sekretarza Szkoły w maju 2022 r. (w czasie kontroli NIK) z datą 15 września 2021 r., mimo że zgodnie z §15 pkt 3 i 4 oraz § 17 regulaminu Rady³⁰ sekretarz Szkoły nie był upoważniony do wglądu do księgi protokołów Rady oraz do wprowadzenia poprawek w protokołach.

(akta kontroli: str. 645-646, 823-831)

Dyrektor wyjaśniła, że na podstawie § 25 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji upoważniła sekretarza szkoły do sprostowania błędów i oczywistej omyłki w księgach ewidencji, księdze słuchaczy, arkuszach ocen i protokołach Rady. Dyrektor wyjaśniła także: *w dokumentacji*

²⁹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1551, ze zm.

³⁰ Przyjętego uchwałą Rady z 24 marca 2020 r.

szkolnej zaliczanej i niezaliczanej do dokumentacji przebiegu nauczania stosujemy zasadę, że sprostowania błędów i oczywistej omyłki dokonuje się przez skreślenie kolorem czerwonym nieprawidłowych wyrazów, dat, liczb i czytelne wpisanie kolorem czerwonym nad skreślonymi wyrazami właściwych danych oraz wpisanie daty i złożenie czytelnego podpisu przez osobę dokonującą sprostowania. Pani Sekretarz Szkoły w przyjętym protokole Rady Pedagogicznej z 15 września 2021 r. popełniła omyłkę, powinno być 2 maja 2022 r.

(akta kontroli: str. 349)

NIK zauważa, że powołany przepis nie pozwala na upoważnienie sekretarza Szkoły do wnoszenia poprawek w protokołach Rady.

Zgodnie z § 23 ust. 2 rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego, plany nadzoru pedagogicznego (dalej: plan) uwzględniały wnioski z nadzoru sprawowanego w poprzednim roku szkolnym oraz podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa, o których mowa w art. 60 ust. 3 pkt 1 ustawy Prawo oświatowe. Plany opracowane w okresie objętym kontrolą, zawierały wszystkie elementy wymagane § 23 ust. 3 rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego. Uwzględniono w nich problematykę funkcjonowania wewnętrznego systemu oceniania, a mianowicie:

- a) w ramach działań, o których mowa w § 22 ust. 1 pkt 2 lit. a rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego, przewidziano przeprowadzenie kontroli dokumentacji pedagogicznej oraz kontrolę realizacji prawa rodziców i uczniów do uzyskania uzasadnienia oceny (zagadnienia te występowały w planach na lata 2018/2019-2020/2021), a także dokumentowanie przez wychowawcę klasy współpracy z rodzicami (2019/2020-2020/2021)³¹;
- b) tematyka kontroli przebiegu procesów kształcenia i wychowania w Szkole oraz efektów działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej (§ 22 ust. 1 pkt 2 lit. b ww. rozporządzenia) obejmowała problematykę związaną z uzasadnianiem ocen prac pisemnych uczniów, udostępnianiem tych prac uczniom i ich rodzicom oraz przestrzegania procedury oceniania zachowania;
- c) w ramach planu obserwacji, o której mowa w § 22 ust. 3 pkt 2 ww. rozporządzenia przewidziano obserwacje kontrolno-oceniające, oceniające i wspierające. W ramach zagadnień analizowanych podczas tych działań wskazano m.in. *uzasadnianie ocen bieżących*;
- d) na lata szkolne 2018/2019-2020/2021 monitorowaniem, o którym mowa w § 22 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego³² objęto stosowanie zasad oceniania z zachowaniem motywującego charakteru oceny. Do działań tych zobowiązano wychowawców (poprzez analizę zapisów w dzienniku), pedagoga (którego zobowiązano do analizy zgłaszanych trudności) oraz dyrektora (kontrola pisemnych uzasadnień ocen z prac klasowych);
- e) na rok szkolny 2019/2020 przewidziano przeprowadzenie ewaluacji wewnętrznej dotyczącej przestrzegania zasad oceniania w szkole;
- f) w okresie objętym kontrolą zaplanowano prowadzenie badań edukacyjnych, w tym diagnozę uczniów *na wejściu*; po I i II klasie, badanie osiągnięć edukacyjnych uczniów, *sprawdziany dyrektorskie* wynikające z wniosków bieżącego nadzoru pedagogicznego.

(akta kontroli: str. 589-590, 592-639)

W okresie objętym kontrolą Dyrektor przedstawiała na zebraniu Rady, nie rzadziej niż dwa razy w roku szkolnym, wyniki i wnioski wynikające ze sprawowanego nadzoru

³¹ Wskazano także terminy ww. kontroli. Np. na rok szkolny 2020/2021 ustalono, że dzienniki będą kontrolowane raz na kwartał, arkusze ocen w terminie do 30 września.

³² Przepis ten został uchylony przez § 1 pkt 10 lit. a rozporządzenia z dnia 1 września 2021 r. (Dz. U. poz. 1618) zmieniającego rozporządzenie w sprawie nadzoru pedagogicznego z dniem 4 września 2021 r.

pedagogicznego oraz informacje o działalności Szkoły³³, zgodnie z art. 69 ust. 7 ustawy Prawo oświatowe oraz § 24 rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego. Określano także rekomendacje, tj. sposoby wykorzystania wyników nadzoru pedagogicznego w celu doskonalenia pracy Szkoły, które były przyjmowane przez Rady w formie uchwał, zgodnie z art. 70 ust. 1 pkt 6 ustawy Prawo oświatowe.

(akta kontroli: str. 647-654)

W ramach prezentacji wyników nadzoru, Dyrektor zwracała uwagę na konieczność korekty niektórych działań nauczycieli dotyczących oceniania uczniów i dokumentowania tego procesu, w tym wskazywała, że należy zadbać o:

- opisywanie w dziennikach wybranego sposobu informowania o przewidywanych ocenach klasyfikacyjnych, odnotowanie tematyki godziny do dyspozycji wychowawcy związanej z samooceną uczniów przed ustaleniem oceny śródrocznej lub końcoworocznej zachowania (rekomendacje wynikające z nadzoru realizowanego w roku szkolnym 2018/2019);
- systematyczne ocenianie uczniów, właściwe prowadzenie dokumentacji nauczania; dostosowanie wymagań edukacyjnych do potrzeb i możliwości uczniów, poświęcenie godziny lekcyjnej na uzasadnienie wystawionych ocen (rok szkolny 2019/2020);
- bieżące prowadzenie dzienników lekcyjnych, uzasadnianie każdej uzyskanej przez ucznia oceny, zachowując wszystkie elementy uzasadnienia, a w szczególności sposoby poprawy i doskonalenia, wzmacniać motywującą rolę oceny (rok szkolny 2020/2021).

W ramach monitorowania pracy Szkoły w roku szkolnym 2019/2020 skupiono się na stosowaniu zasad oceniania z zachowaniem motywującego charakteru oceny oraz stosowaniu form pracy adekwatnych do potrzeb i możliwości uczniów. W wyniku tych działań stwierdzono, że ocenianie kształtujące nie jest zjawiskiem powszechnym, a na wielu lekcjach jest pomijane, nie zawsze stosowane są zróżnicowane metody pracy z uczniem. Wspomaganie nauczycieli w realizacji procesu dydaktycznego, obejmowało także realizację szkoleń dotyczących oceny wyników nauczania np. w roku szkolnym 2019/2020 nauczyciele uczestniczyli w szkoleniach dotyczących analizy ilościowej i jakościowej wyników badań osiągnięć edukacyjnych uczniów.

(akta kontroli: str. 665-770, 944-960)

Zgodnie z § 24 rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego, ewaluacja była elementem tego nadzoru do roku szkolnego 2020/2021. Dyrektor przedstawiła Radzie rekomendacje wynikające z ewaluacji przeprowadzonych w okresie objętym kontrolą, poza jedną pn. *Przestrzeganie zasad oceniania uczniów. W jakim stopniu oceny szkolne motywują ucznia do nauki*, mimo że zespół ewaluacyjny złożył Dyrektorowi raport końcowy z tego badania 21 kwietnia 2020 r. W efekcie nie zostały zrealizowane zaplanowane formy, sposoby upowszechnienia raportu (przewidziano m.in. prezentację na radzie pedagogicznej, na spotkaniu rady rodziców i zebraniach wrześnieowych z rodzicami, umieszczenie na stronie szkoły). Zostało to opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: str. 589-590, 706-719, 771-807)

W ewaluacji *Przestrzeganie zasad oceniania uczniów*, wskazano na *obszary, które wymagają zintensyfikowania działań naprawczych*. W ramach przedstawionych rekomendacji stwierdzono, że należy:

- zobowiązać wszystkich nauczycieli do rzeczowego i zrozumiałego dla uczniów precyzowania wymagań odpowiadających kryteriom oceniania oraz

³³ W roku szkolnym 2018/2019 na posiedzeniu Rady w dniach: 5 lutego 2019 r. i 28 sierpnia 2019 r.; w 2019/2020 na posiedzeniu Rady w dniach: 22 listopada 2019 r., 17 lutego 2020 r. i 27 sierpnia 2020 r.; w 2020/2021 – na posiedzeniu Rady w dniach: 1 grudnia 2020 r., 18 lutego 2021 r. i 28 sierpnia 2021 r.

systematycznego przypominania i odwoływania się do treści WSO w ciągu roku szkolnego;

- dokonać ewaluacji PSO, w tym m.in. wymagań edukacyjnych z przedmiotów z podziałem na klasy, narzędzi pomiaru osiągnięć uczniów i przypisanych im wag, obszarów aktywności uczniów ocenianych w czasie lekcji, sposobów wystawiania oceny śródrocznej i rocznej, pracy z uczniami o szczególnych potrzebach edukacyjnych, sposobów gromadzenia informacji o osiągnięciach uczniów, sposoby uzasadniania ocen, sposobu ewaluacji PSO;
- przestrzegać systematyczności w ocenianiu, liczby sprawdzianów przeprowadzanych w ciągu dnia i w tygodniu oraz terminowego oddawania prac pisemnych;
- udzielać wyczerpującego komentarza pisemnego lub ustnego do wystawionej oceny i bezwzględnie przestrzegać przygotowania informacji zwrotnej do napisanych prac;
- pracować nad doskonaleniem umiejętności takiego uzasadniania ocen, by spełniała ona swoją funkcję motywującą, rozważyć przeprowadzenie szkolenia Rady w tym obszarze oraz przekazywać uczniowi jasne wskazówki, w jaki sposób może i powinien nadrobić stwierdzone braki w sprawdzanej wiedzy i umiejętnościach upewniając się, że nas zrozumiał.

(akta kontroli: str. 793-807)

W okresie objętym kontrolą klasyfikacja uczniów odbywała się na podstawie uchwał Rady w sprawie wyników klasyfikacji i promocji uczniów, tj. zgodnie z art. 70 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo oświatowe. Na zebraniach Rady, poprzedzających podjęcie uchwał, wychowawcy klas omawiali wyniki klasyfikacji klas, mocne i słabe strony zespołów klasowych oraz podjęte działania wychowawcze. Podawano przyczyny nieklasyfikowania uczniów oraz uzasadnienie obniżonych ocen zachowania, np. *uczeń został skazany przez sąd za handel narkotykami, decyzją wychowawcy otrzymał ocenę naganną z zachowania; [w odniesieniu do innego ucznia] nie uczestniczył w zajęciach zdalnych, otrzymał cztery oceny niedostateczne oraz przejawia wyraźne problemy z dyscypliną, systematycznie spóźnia się na zajęcia lekcyjne i twierdzi, że edukacja szkolna jest bezwartościowa. Decyzją wychowawcy otrzymał ocenę nieodpowiednią z zachowania.*

(akta kontroli: str. 961-1000)

W wyniku szczegółowego badania próby 20 uchwał Rady, dotyczących klasyfikacji uczniów, podjętych w latach szkolnych 2018/2019-2021/2022³⁴ stwierdzono, że nierzetelnie sporządzono 10 z nich (50%), gdyż:

- w pięciu uchwałach Rady przywołano niewłaściwe podstawy prawne ich podjęcia:
  - uchwały Rady nr 36/2020/2021, 37/2020/2021 i 38/2020/2021 z 27 sierpnia 2021 r. w sprawie nieukończenia Szkoły przez uczniów, którzy nie przystąpili do egzaminów klasyfikacyjnych podjęto na podstawie art. 44m ust. 5 ustawy o systemie oświaty, mimo że przepis ten dotyczy uczniów niepromowanych do klasy programowo wyższej z powodu niezdania przez nich egzaminów poprawkowych; natomiast niepromowanie uczniów nieklasyfikowanych może wynikać z niespełnienia warunku opisanego w art. 44o ust. 4 pkt 1 ustawy

³⁴ Dobranych celowo, które (1) dotyczyły klasyfikacji śródrocznej lub końcoworocznej z czterech lat szkolnych objętych kontrolą – osiem - tj. uchwały nr: 19/01/2019 z 19 stycznia 2019 r.; nr 21/01/2019 z 10 stycznia 2019 r., 34/2018/2019 z 14 czerwca 2019 r.; 23/2019/2020 z 27 kwietnia 2020 r.; 20/2020/2021 i 23/2020/2021 z 27 kwietnia 2021 r.; 26/2020/2021 z 21 czerwca 2021 r.; 4/2021/2022 z 13 stycznia 2022 r. oraz (2) egzaminów poprawkowych lub klasyfikacyjnych – 12 – tj. uchwały nr: 36/2020/2021, 37/2020/2021 i 38/2020/2021 z 27 sierpnia 2021 r., 19/01/2019; 20/01/2019 i 21/01/2019 z 10 stycznia 2019 r.; 21/2020/2021 i 22/2020/2021 z 27 kwietnia 2021 r.; 27/2020/2021 z 21 czerwca 2021 r.; 1/08/2019 i 2/08/2019 z 29 sierpnia 2019 r.; 7/09/2019 z 6 września 2019 r.; z 29 sierpnia 2019 r.

o systemie oświaty, zgodnie z którym uczeń otrzymuje promocję do klasy programowo wyższej, jeżeli ze wszystkich obowiązkowych zajęć edukacyjnych otrzymał roczne pozytywne oceny klasyfikacyjne, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 44zb, z zastrzeżeniem art. 44m ust. 6 ww. ustawy;

- w uchwale Rady nr 22/2020/2021 z 27 kwietnia 2021 r. dotyczącej wyrażenia zgody na przystąpienie do egzaminu klasyfikacyjnego ucznia, który nie uczestniczył w zajęciach z przyczyn usprawiedliwionych powołano art. 44k ust. 3 ustawy o systemie oświaty, który dotyczy nieklasyfikowania z przyczyn nieusprawiedliwionych (zgodnie z art. 44k ust. 2 ww. ustawy uczeń nieklasyfikowany z powodu usprawiedliwionej nieobecności może zdawać egzamin klasyfikacyjny – nie jest wymagana zgoda Rady);
- uchwała nr 21/01/2019 z 10 stycznia 2019 r. dotycząca zgody na egzaminy klasyfikacyjne z jednego przedmiotu (wyrównanie różnic programowych), dla dwóch uczennic, które przeszły do Szkoły z innej placówki, została podjęta na podstawie art. 44k ust. 3 ustawy o systemie oświaty, tj. przyjęto że uczennice te były nieklasyfikowane z jednego przedmiotu z przyczyn nieusprawiedliwionych, mimo że dotyczyło to sytuacji unormowanej w art. 164 ust. 2 i 3 ustawy Prawo oświatowe;
- w uchwale Rady nr 4/2021/2022 z 13 stycznia 2022 r. w sprawie klasyfikacji śródrocznej występowały niezgodności pomiędzy treścią uchwały, a danymi zawartymi w protokole z posiedzenia Rady dotyczącego klasyfikacji. W uchwale wskazano dwóch uczniów nieklasyfikowanych, natomiast w protokole Rady wymieniono trzech uczniów nieklasyfikowanych (dwóch w 3A i jednego w 3D);
- sześć uchwał Rady (w tym cztery inne niż wymienione wyżej), dotyczących klasyfikacji śródrocznej lub końcoworocznej uczniów, zawierało niewłaściwe przepisy prawa wewnętrznego Szkoły, tj. wskazano, że zostały podjęte na podstawie przepisów rozdziału 10 lub § 97 statutu Szkoły, mimo że w obowiązującym wówczas statucie rozdział 10 (w dziale II) dotyczył pomocy materialnej dla dzieci, a w § 97 zawarto informację, że *zakresy zadań na poszczególnych stanowiskach pracy określa Regulamin Organizacyjny Szkoły*.

(akta kontroli: str. 961-980)

Dyrektor wyjaśniła: *przyczyną usterek w uchwałach klasyfikacyjnych dotyczących rocznej i śródrocznej lub zatwierdzenia klasyfikacji uczniów, którym wyznaczono egzaminy klasyfikacyjne / poprawkowe (...) był ewidentnie błąd ludzki lub przeoczenie. Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora wynikało także, że zostanie dokonana korekta tych uchwał.*

(akta kontroli: str. 350, 848)

Ponadto w siedmiu z tych uchwał odwołano się do informacji zawartych w załącznikach do uchwał, jednak w przypadku pięciu z nich dokumenty te nie zostały dołączone (zgodnie z opisem załączniki te powinny zawierać uzasadnienia stanowiska Rady w sprawie zgody/braku zgody na egzaminy klasyfikacyjne uczniów np. uchwała Rady 19/01/2019 z 10 stycznia 2019 r.).

(akta kontroli: str. 961-980)

Dyrektor wyjaśniła: *w protokole Rady Pedagogicznej na str. 471 znajduje się zapis zawierający informację wychowawcy klasy o powodach nieklasyfikowania [ucznia]. (...) Informacje o uczniach, w stosunku do których Rada Pedagogiczna podjęła uchwały o nieklasyfikowaniu znajdują się w księdze protokołów - str. 186, 230 (...). W protokole Rady Pedagogicznej znajduje się informacja wychowawcy klasy o powodach nieklasyfikowania uczennic (str. 470).*

Dyrektor wyjaśniła również: *załączniki do uchwał nie były na bieżąco dołączane i nie są dołączone do tej pory. (...). Zostaną dołączone.*

(akta kontroli: str. 349, 846-848)

NIK zauważa, że zgodnie z § 17 regulaminu Rady, dostęp do księgi protokołów posiedzeń Rady ma ograniczona grupa osób³⁵. Stąd możliwość uzyskania informacji o uzasadnieniu stanowiska Rady w indywidualnych sprawach uczniów może być dla osób z zewnątrz (np. rodziców/opiekunów prawnych uczniów) znacznie utrudnione.

Dyrektor nie wykonała uchwały Rady nr 20/01/2019 z 10 stycznia 2019 r. w sprawie egzaminu klasyfikacyjnego z informatyki dla K. L. nieklasyfikowanego z przyczyn nieusprawiedliwionych i nie zorganizowała w roku szkolnym 2018/2019 egzaminu dla tego ucznia.

(akta kontroli: str. 968, 1024)

Dyrektor wyjaśniła, iż nie zrealizowała ww. uchwały Rady *ponieważ od dnia 1 kwietnia 2019 roku uczeń rozpoczął nauczanie indywidualne z powodu choroby (...).*

(akta kontroli: str. 840)

NIK zaważa, że zgodnie z art. 68 ust. 1 pkt 4 ustawy Prawo oświatowe, dyrektor jest zobowiązany do realizacji uchwał rady pedagogicznej podjętych w ramach ich kompetencji stanowiących.

W Szkole analizowano wyniki egzaminów zewnętrznych (wskazując, na jakie działy wiedzy lub umiejętności należy kłaść większy nacisk), porównywano wyniki ze średnimi wynikami w województwie i kraju³⁶. Prowadzono wewnętrzne diagnozy edukacyjne, a wnioski z tych badań wykorzystywano w pracy Szkoły. W okresie objętym kontrolą opracowano *Szkolny system badania osiągnięć edukacyjnych uczniów* (obowiązujący od roku szkolnego 2017/2018) oraz *Program działań podnoszących jakość i efektywność kształcenia* (na lata szkolne 2019/2020-2021/2022). W programach tych opisano m.in. organizację i zasady diagnozowania osiągnięć edukacyjnych uczniów w Szkole, wykorzystanie wyników tych badań oraz sposoby ich komunikowania. Wyróżniono następujące rodzaje diagnoz: testy kompetencji *na wejściu*, sprawdziany kompetencyjne z edukacji przedmiotowych, egzaminy próbne. W przypadki sprawdzianów i egzaminów próbnych przewidziano możliwość wpisania ich wyników do dziennika lekcyjnego (w postaci liczby uzyskanych przez ucznia punktów). Poza tym wyniki te powinny być omówione z uczniami na zajęciach, przedstawione na posiedzeniu Rady, przekazane rodzicom, a raporty z badań powinny trafić do przewodniczącego zespołu przedmiotowego i Dyrektora. Analiza dokumentacji Szkoły za wybrane lata szkolne 2018/2019 i 2020/2021 wskazuje, że analizy takie były prowadzone.

(akta kontroli: str. 591,628-629, 743, 1004-1023)

W Szkole nie prowadzono analiz porównawczych, mających na celu wskazanie stopnia korelacji ocen końcowych z przedmiotów maturalnych (otrzymanych przez ucznia w ostatniej klasie) z wynikami uzyskanymi z tego przedmiotu na egzaminie.

Dyrektor wyjaśniła: *w Szkole nie prowadzi się takich analiz dotyczących korelacji oceniania zewnętrznego z wewnątrzszkolnym i nie będą prowadzone, ponieważ:*

- a) *na wartość punktów egzaminu maturalnego wpływają czynniki indywidualne, społeczne, pedagogiczne. Czynniki indywidualne zależne są od wrodzonych predyspozycji i zdolności oraz wcześniejszych doświadczeń szkolnych; czynniki społeczne, do których zalicza się potencjał materialny, kulturowy i społeczny*

³⁵ Tj. dyrektor, inne osoby prowadzące nadzór pedagogiczny w Szkole, nauczyciele – członkowie Rady, osoby zaproszone, biorące udział w posiedzeniu Rady (w dotyczącym ich zakresie) oraz przedstawiciele Kuratorium Oświaty w zakresie przedstawionym w upoważnieniu do dokonywania kontroli.

³⁶ W okresie objętym kontrolą w Szkole uzyskiwano zdawalność egzaminów maturalnych z j. polskiego, matematyki i języka angielskiego na poziomie średniej w województwie. W sesji czerwcowej zdawało te przedmioty średnio od 86% do 95% przystępujących (w tym także absolwenci z lat ubiegłych), uzyskując średni wynik na poziomie podstawowym od 59% do 78% możliwych do uzyskania punktów.

rodziny oraz wpływ grupy rówieśniczej; czynniki pedagogiczne (szkolne): kwalifikacje, warsztat i zaangażowanie nauczycieli, warunki nauczania, organizacja pracy szkoły, ocenianie ucznia - funkcja motywująca, sprawiedliwość, trafność, pomoc psychologiczno-pedagogiczna, liczebność klas. Na czynniki indywidualne i społeczne szkoła nie ma wpływu i dopóki wynik egzaminu maturalnego jest efektem ww. grup nie można mówić o poznaniu realnej roli szkoły w jego uzyskaniu: dopiero wyeliminowanie z wyniku surowego działania czynników indywidualnych i społecznych pozwala na wykorzystanie wyniku egzaminacyjnego do oceny efektywności pracy szkoły, czyli całokształtu działań pedagogicznych prowadzących do jego osiągnięcia;

- b) porównywanie wyników rocznych (końcowych) z wynikami egzaminu maturalnego prowadzi do błędnej i bardzo niesprawiedliwej oceny szkoły;
- c) dyrektor jest przekonany, że stanowczo należy rozróżnić efektywność nauczania w szkole i poziom osiągnięć uczniów;
- d) wynik egzaminu maturalnego to informacja o końcowym poziomie osiągnięć uczniów w zakresie sprawdzanym arkuszem maturalnym, a nie informacja o efektywności nauczania w szkole;
- e) miarą efektywności nauczania jest Edukacyjna Wartość Dodana - przyrost wiedzy uczniów w wyniku procesu edukacyjnego, to wzrost umiejętności i wiedzy uczniów uczęszczających do danej szkoły, w danym okresie, a więc miarą wpływu szkoły na wzrost wiedzy uczniów;
- f) bardzo często opinie o szkole budowane są w oparciu o wyniki egzaminu maturalnego, jest to krzywdzące zarówno dla kadry pedagogicznej i samych uczniów;
- g) dyrektor będzie kontynuował w szkole analizę jakościową, ilościową i kontekstową.

(akta kontroli: str. 849)

Analiza przeprowadzona, na potrzeby NIK, przez nauczycieli języka angielskiego i matematyki w jednej klasie³⁷, potwierdza, że takie różnice pojawiają się. Oceny końcowe z języka angielskiego (realizowanego na poziomie rozszerzonym) dla 93% uczniów tej klasy były zgodne z wynikiem matury lub nieznacznie od niego wyższe. Tylko w jednym przypadku ocena była niższa, co wynikało (jak wyjaśnił nauczyciel) z *niepoprawienia przez ucznia nisko ocenionych sprawdzianów napisanych w ostatniej klasie*. Nauczyciel matematyki (realizowanej w klasie na poziomie podstawowym) nie przeprowadził takiej analizy z uwagi na to, że (jak wynika z wyjaśnień) zagadnienia objęte programem nauczania w klasie trzeciej w nieznacznym stopniu wpływają na wynik maturalny. Potwierdziły to wyniki przedstawionej analizy, z której wynikało, że uzyskane za te treści punkty stanowiły do 24% wszystkich możliwych do uzyskania. Z przedmiotu tego wystąpiło więc kilka niezgodności, np. uczennica z niską oceną zdała tak samo dobrze egzamin, jak inny uczeń, który na świadectwie otrzymał ocenę dobry.

(akta kontroli: str. 897-902)

W okresie objętym kontrolą wpłynęły trzy skargi, w tym dwie dotyczyły problematyki oceniania. Trzecia skarga – przekazana do Szkoły przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Staszowie³⁸ – dotyczyła organizacji zajęć praktycznych dla uczniów z klasy mundurowej w kontekście zachowania obostrzeń wynikających z epidemii Covid-19.

Pierwsza skarga (anonimowa), wpłynęła do Kuratorium Oświaty w Kielcach, została przekazana do Dyrektora z prośbą o przesłanie w terminie 14 dni pisemnych

³⁷ Oddział klasowy wybrany do badania w pkt 2 *Wystąpienia pokontrolnego*, uczniowie ukończyli naukę w roku szkolnym 2020/2021.

³⁸ Pismo NHS.9020.5.6.202 z 4 marca 2021 r.

wyjaśnień oraz informacji o działaniach podjętych w przedmiotowej sprawie³⁹. W skardze zamieszczono zarzuty pod adresem jednego z nauczycieli Szkoły, dotyczące zachowań *które naruszają godność uczniów* (poprzez np. uszczypliwe komentarze), stosowanie *niejasnych zasad oceniania i naruszania statutu szkoły*. Dyrektor podjęła działania wyjaśniające, polegające m.in. na rozmowie z nauczycielem, pobraniu od niego oraz od wychowawcy klasy, której dotyczyła skarga, pisemnych wyjaśnień, obserwacji zajęć prowadzonych przez nauczyciela oraz analizy dokumentacji pedagogicznej. Stwierdzono, że *nauczyciel przestrzega zasad oceniania kształtującego, a prowadzona dokumentacja potwierdza realizację treści podstawy programowej oraz rytmiczność i różnorodność oceniania*. Podniesiono także fakt, że żadne trudności dotyczące współpracy klasy z nauczycielem nie były sygnalizowane Dyrektorowi przez wychowawcę klasy. Druga skarga (podpisana *uczniowie LO*) wpłynęła do Szkoły 2 listopada 2021 r. (została ponowiona 15 marca 2022 r.). Skarga dotyczyła m.in. systemu oceniania stosowanego przez jednego z nauczycieli. Zarzucano mu stosowanie *sprawdzianów o podwyższonym stopniu trudności* (w efekcie uczniowie, którzy osiągnęli poprzednio dobre wyniki w szkole podstawowej, teraz czują się niedocenieni), nieprzyjazny stosunek do uczniów, stawianie bardzo dużej liczby ocen niedostatecznych (z dwóch przedmiotów, których nauczyciel ten uczył). Jednocześnie w piśmie wyrażono obawę, że działania naprawcze Dyrektora mogą być nieskuteczne, gdyż na wizytowanych zajęciach *nauczyciel prowadził lekcje z cierpliwością i zachowywał się jak całkiem „inna” osoba*. Dyrektor podjęła kompleksowe działania wyjaśniające, a o wynikach tych działań poinformowała Świętokrzyskiego Kuratora Oświaty w pismach z 2 listopada 2021 r. i 31 stycznia 2022 r. W ramach tych działań odbyła się rozmowa wyjaśniająca z nauczycielem i dokonano analizy dokumentacji pedagogicznej (w tym przeanalizowano liczbę ocen niedostatecznych, które uzyskali uczniowie z przedmiotów nauczanych przez nauczyciela w porównaniu z innymi ocenami). Przeprowadzono także (dwukrotnie, tj. w styczniu i październiku) anonimowe ankiety wśród uczniów, za pomocą których starano się uzyskać wyjaśnienie sytuacji. W wyniku podjętych działań można stwierdzić, że liczba ocen niedostatecznych i dopuszczających z przedmiotów nauczanych przez nauczyciela była istotnie wyższa (szczególnie w klasach pierwszych) od liczby tych ocen niedostatecznych z innych przedmiotów. Wyniki pierwszych ankiet wskazywały na to, że *uczniowie klas pierwszych obwiniają jedynie nauczyciela o swoje problemy w nauce i nie byli obiektywni w stosunku do nauczyciela i samych siebie*. Wyniki powtórzonych ankiet wskazywały, że badane obszary, w tym *atmosfera na lekcjach, stosunek uczniów do obowiązków szkolnych zostały ocenione znacznie lepiej niż w ankietach przeprowadzonych w październiku*.

(akta kontroli str. 903-926)

Z wyjaśnień złożonych przez czterech nauczycieli, wynikało że tworzenie wewnątrzszkolnych zasad oceniania jest potrzebne i pozwala na obiektywizm i transparentność oceniania osiągnięć edukacyjnych i zachowania uczniów. Wśród czynników mających wpływ na kształtowanie WSO wymieniano jako najważniejsze: podstawę programową nauczania, wyniki ewaluacji wewnętrznych, wnioski rad pedagogicznych, zdanie uczniów i rodziców. Zdaniem nauczycieli, wprowadzenie zasad oceniania rozwiązuje kwestie sprawiedliwości oceniania w szkole, gdyż są one jednolicie interpretowane i stosowane przez nauczycieli i uczniów. Zdaniem większości, ocenianie w Szkole jest niezbędne, a prowadzenie szkół bez ocen nie jest sensowne, chociaż podkreślano, że system wychowawczy szkoły nie powinien wpływać na ocenianie postępów edukacyjnych uczniów. Nauczyciele na ogół nie mieli trudności z wystawieniem oceny z przedmiotu lub zachowania uczniowi. Jeden

³⁹ Pismo KO.I.570.7.2021.ASA z 6 kwietnia 2021 r.

nauczyciel wspomina jako trudną sytuację – wystawienie oceny niedostatecznej na koniec roku szkolnego.

(akta kontroli str. 928-943)

Wyniki wyżej opisanego badania zrealizowanego w ramach ewaluacji wewnętrznej pn. *Przestrzeganie zasad oceniania uczniów. W jakim stopniu oceny szkolne motywują ucznia do nauki* (grupa badawcza obejmowała 234 uczniów, 142 rodziców i 31 nauczycieli Szkoły) wskazywały, że zdaniem respondentów:

- zasady oceniania określone w przepisach oświatowych były uwzględnione w statucie Szkoły i większość PSO była zgodna z zapisami WSO. Tylko 7% ankietowanych uczniów wskazało potrzeby zmian zasad oceniania przyjętych w Szkole, a 13% ankietowanych uczniów stwierdziło, że byli oceniani niesprawiedliwie;
- zdaniem uczniów nauczyciele najczęściej uzasadniają oceny zgodnie z przyjętymi regulacjami (choć zdarzają się pojedyncze przypadki, że uczniowie nie otrzymują informacji zwrotnej po pracy klasowej) i przekazują uczniom wskazówki w jaki sposób uczeń może nadrobić stwierdzone braki w sprawdzanej wiedzy i umiejętnościach;
- ocenianie dostosowane jest do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia zgodnie z przepisami prawa, przy czym w opinii uczniów nie zawsze doceniany był ich wysiłek włożony w pracę;
- nauczyciele oceniali różne aktywności ucznia i wykorzystywali pełną skalę ocen;
- oceny okresowe nie miały bezpośredniego wpływu na ocenę zachowania.

W opinii większości uczniów, ocenianie w Szkole ma głównie na celu sprawdzenie stanu ich wiedzy, a tylko 20% badanych uważało, że także ukierunkowanie procesu uczenia się. Słabsza ocena nie zawsze motywuje uczniów do dalszej nauki, chociaż zdaniem 14% respondentów ocena, nawet ta niedostateczna, spełnia swoją motywacyjną funkcję (jeśli jej wydawaniu towarzyszy właściwe zachowanie nauczyciela).

(akta kontroli: str. 793-807)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Dyrektor Szkoły przedstawiała Radzie do uchwalenia plany nadzoru pedagogicznego na lata 2018/2019-2021/2022, mimo że zgodnie z art. 70 ust. 1 ustawy Prawo oświatowe, organ ten nie ma kompetencji stanowiących w zakresie uchwalania takich planów. W regulaminie Rady nie wskazano także możliwości zasięgnięcia opinii Rady w tej sprawie. Zgodnie z § 23 ust. 1 rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego, dyrektor szkoły opracowuje na każdy rok szkolny plan nadzoru pedagogicznego, który przedstawia na zebraniu rady pedagogicznej.

(akta kontroli str. 640-644, 825, 944-960)

Dyrektor wyjaśniła: *plany nadzoru pedagogicznego były przedstawiane do zaopiniowania. Użycie czasownika „uchwala się” jest ewidentną omyłką. Dyrektor Szkoły stosownym zarządzeniem dokona korekty.*

(akta kontroli str. 349)

2. Dyrektor nie przedstawiła dotychczas na zebraniu Rady wyników i rekomendacji z zaplanowanej i zrealizowanej ewaluacji wewnętrznej pn. *Przestrzeganie zasad oceniania uczniów. W jakim stopniu oceny szkolne motywują ucznia do nauki*, mimo że raport końcowy z tego badania został jej przedłożony 21 kwietnia 2020 r.

(akta kontroli str. 674-719, 793-801)

Zgodnie z § 23 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego⁴⁰, ewaluacja wewnętrzna była elementem nadzoru, którego wyniki Dyrektor był zobowiązany przedstawić na zebraniu Rady, tym bardziej, że w raporcie z ww. ewaluacji przedstawiono szereg rekomendacji do pracy Szkoły. Zgodnie z § 24 ww. rozporządzenia, dyrektor szkoły, w terminie do dnia 31 sierpnia, przedstawia na zebraniu rady pedagogicznej, wyniki i wnioski ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego.

Dyrektor wyjaśniła: *Raport (...) został opracowany w okresie nauki zdalnej. Wnioski dyrektor szkoły przekazał do zapoznania się i analizy przedmiotowym zespołom. (...). Dyrektor zaplanował, że wnioski i rekomendacje zawarte w raporcie przedstawi radzie pedagogicznej (...) na plenarnym zebraniu (...) w sierpniu 2022 r. zaplanował warsztaty, podczas których nauczyciele przedstawia, w jaki sposób wdrożą wypracowane i bardzo cenne wnioski do realizacji (...).*

(akta kontroli str. 837)

OCENA CZĄSTKOWA

Wewnątrzszkolne ocenianie uczniów było objęte w Szkole nadzorem pedagogicznym. Dyrektor terminowo przedstawiała plany nadzoru pedagogicznego, były one jednak nieprawidłowo przyjmowane do realizacji na podstawie uchwał Rady. Prezentowane przez Dyrektora wnioski z nadzoru zawierały szereg wskazań, mających na celu doskonalenie pracy Szkoły, w tym procesu oceniania osiągnięć edukacyjnych i zachowania uczniów, chociaż wyniki ewaluacji wewnętrznej przeprowadzonej w roku szkolnym 2019/2020, dotyczącej bezpośredniego tego zagadnienia, nie zostały dotychczas przedstawione na zebraniu Rady. W okresie objętym kontrolą klasyfikacja uczniów odbywała się na podstawie uchwał Rady w sprawie wyników klasyfikacji i promocji uczniów, jednak połowa uchwał objętych szczegółowym badaniem, zawierała formalne błędy. Dyrektor nie wykonała także jednej uchwały Rady, dotyczącej organizacji egzaminu klasyfikacyjnego dla ucznia. W Szkole właściwie reagowano na wskazane w złożonych skargach problematyczne sytuacje związane z ocenianiem.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

1. Dostosowanie postanowień statutu Szkoły dotyczących oceniania wewnątrzszkolnego, do obowiązujących przepisów oświatowych w sposób eliminujący stwierdzone w wyniku kontroli nieprawidłowości.
2. Podjęcie działań w celu usunięcia niespójności pomiędzy przedmiotowymi systemami oceniania a statutem Szkoły.
3. Zapewnienie składu komisji powoływanych do przeprowadzenia egzaminów klasyfikacyjnych zgodnie z przepisami oświatowymi.
4. Zaprzestanie przedstawiania Radzie do uchwalenia planów nadzoru pedagogicznego.
5. Przedstawienie na zebraniu Rady wyników, zrealizowanej w roku szkolnym 2019/2020, ewaluacji wewnętrznej pn. *Przestrzeganie zasad oceniania uczniów. W jakim stopniu oceny szkolne motywują ucznia do nauki.*

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

⁴⁰ Przepis ten został uchylony przez § 1 pkt 11 lit. a rozporządzenia z dnia 1 września 2021 r. (Dz. U. poz. 1618) zmieniającego rozporządzenie w sprawie nadzoru pedagogicznego z dniem 4 września 2021 r.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce,   czerwca 2022 r.

Kontroler
Violetta Nowak
Główny specjalista kp.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach
Dyrektor
Grzegorz Walendzik

.....
podpis

.....
podpis

Kontroler
Sławomir Jama
Specjalista kp.

.....
podpis